16 jaar, No. 55. — 's HERTOGENBOSCH. — Dingsdag 7 Mei 1844.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad. . ƒ 12.
Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

(*Verschijnende driemalen in de week:* Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

De kracht der waarheid.

Het is een schoon schouwspel, wanneer men bij eene groote natie een levensbeginsel der vrijheid, dat tot dusverre verborgen lag onder den druk des monopolie's, langzamerhand ziet ontkiemen, zich uit de banden der onwettelijke wettelijkheid losrukken, en met energieke wapenen te veld trekken, om het beginsel van slavernij te verslaan. Dat schouwspel levert ons thans Frankrijk.

Het charter van 1830 beloofde eene wet op de vrijheid van onderwijs. Het was een onmiddelijk en noodzakelijk gevolg der overige vrijheden, welke de staatswet waarborgde. En geen land der wereld had meer behoefte aan eene dusdanige wet, daar middelbaar en hooger onderwijs beide op eenen leest geschoeid waren, om Frankrijks jeugd, door eene goddelooze opvoeding, tot het scepticismus aan te kweken. De daadzaken hebben het bewezen.

De revolutie van 1830 was met veel verbittering tegen de Katholijke Godsdienst en hare bedienaren gepaard. De belofte der vrijheid van onderwijs werd in het charter slechts ingevoegd, als een wapen tegen het Katholicismus, omdat men door fanatieke vooroordeelen verblind, zich zelve en anderen had diets gemaakt, dat het Katholicismus in eenen vrijen strijd, ongetwijfeld bezwijken moest.

Toen evenwel het monopolie van het onderwijs, ten gevolge dierzelfde revolutie geheel in handen was gespeeld van de zoogenaamde eklektische philosophie, welke in hare duistere bespiegelingen den ondergang van het Christendom voorspelt, en tracht te bewerken, toen trad men terug; men oordeelde, dat het veiliger ware, zich achter het monopolie te verschansen, dan zich in gelijken strijd, door het verleenen der vrijheid, met het Katholicismus te meten; en weigerde dus gevolg te geven aan een der plegtigste beloften van het charter. De vrijheid van onderwijs werd onthouden, en het monopolie der universiteit bestendigd.

Om te oordeelen wat de COUSIN's en VILLEMAIN's zich voorstelden, en welke onbeschaamdheid daarbij voorzat, behoeft men slechts een der bewijzen in aanmerking te nemen, welke zij voor het behoud van het monopolie aanvoerden. De revolutie is niet door het Katholicismus bevorderd geworden; de vrijheden, welke door die revolutie zijn verwonnen geworden, mogen dan ook niet ten harten voordeele gedijen. De revolutie was eene reaktie tegen het Katholicismus, en het Katholicismus heeft daarom geen regt, om de vrijheden, welke de revolutie heeft aangebragt te vorderen. Ziedaar wat men openlijk durfde beweren.

Verklare het, wie het kan; ons komt dat staatsregt onbegrijpelijk voor. Maar het doel wordt daardoor des te duidelijker. Men beoogt niets anders dan het Katholicismus te bestrijden door een onderwijsstelsel, dat alle christendom belagende de zegepraal eener ijdele wijsbegeerte wil, welke blijkbaar onbegrijpelijk is voor hen zelven, die aan het hoofd staan der eklektieke school: het is de triumf der rede boven de revelatie, een terugtred naar het heidendom; het panthe-ismus.

Het episkopaat van Frankrijk mogt zulken voor de jeugd gevaarlijken toestand niet lijdelijk aanzien, en trad daarover in korrespondentie met de ministers van eeredienst en onderwijs. De langdurige onophoudelijk herhaalde pogingen, om de banden, waarmede het onderwijs gekluisterd is, te verbreken, hadden geen ander resultaat, dan dat voorgemelde ministers het episkopaat met bedriegelijke toezeggingen trachtteden om den tuin te leiden. Men beloofde veel en gaf niets. Integendeel de banden werden sinds 1830 nog naauwer toegehaald; en meermalen poogde men ook aan de kleine seminarien die weinige vrijheid te ontnemen, welke zij nog bezitten.

De zaak werd met iederen dag hopeloozer. De kamers der Pairs en der Gedeputeerden, het ministerie, de pers, alles werkte zamen tot het behoud van het onderwijsmonopolie, en de heer VILLEMAIN was daarvan zoo zeker, dat hij niet aarzelde eene wet voor te dragen, waarin hij voorgaf de vrijheid van het onderwijs te regelen, maar indedaad niets minder deed, dan alle onderwijs afhankelijk te maken van de overheersching der universiteit.

De vrijheid scheen verloren, toen eindelijk het vraagpunt voor de balie der publieke opinie werd gebragt. En nu is hare zegepraal ongetwijfeld. Zij kan nog wel vertraagd worden; zij kan niet meer worden gedood. Zij is bij de publieke opinie gewonnen.

(*Wordt vervolgd.*)

SARDINIE

De regering heeft officieel de beslechting harer geschillen met den Beij van Tunis doen aankondigen. In hare officieele nota zegt zij, «dat de Beij, de » tusschenkomst van Groot-Brittanje ingeroepen heb- » bende, Z. M. de Koning de bemiddeling niet ver- » mogt te weigeren eener mogendheid, met welke » wij door de naauwste banden zijn verbonden, en » onder welkers bescherming onze traktaten met » de barbarijsche rijken zijn gesloten."

ENGELAND

LONDEN den 1 Mei. De Koningin Weduwe lijdt sedert eenige dagen veel aan een' roosachtige uitslag op den linkerarm; gisteren was de ontsteking echter eenigermate verminderd.

—Nog zijn de redenen, welke de Direkteuren der O. I. Kompagnie tot terugroeping van lord Ellenborough genoopt hebben, niet aan het publiek bekend, maar de hertog van Wellington heeft eergisteren in het Hoogerhuis verklaard, dat zij die redenen, bij de kennisgeving van hun besluit, hadden medegedeeld, met welke redenen, voegde zijn Lordschap daarbij Hr. Ms. Gouvernement zich echter geenszins vereenigde, maar integendeel het gehouden gedrag van den Gouverneur-Generaal ten volle goedkeurde. Ja, de Hertog gaf verder, als zijn bijzonder gevoelen, ronduit te kennen, dat deze terugroeping de meest onbescheidene daad van gezag was die hij, in den loop van zijn langdurig openbaar leven, ooit had zien verrigten. Dit zijn oordeel kan te minder nalaten diepen indruk op het publiek te maken, dewijl de Hertog altijd gewoon is, zijne gevoelens met de grootste omzigtigheid en bescheidenheid te uiten, en een langdurig werkzaam verblijf in de Oostindische bezittingen hem volkomen in staat stelt, over alles wat het beleid der zaken aldaar betreft, met volkomen kennis te oordeelen.

— Het reeds zoo lang gerekt Iersch staatsproces schijnt nog verscheidene dagen langer te zullen duren, naardien het Geregtshof heeft toegestemd dat de Advokaten der acht beschuldigden weder [illegible] gehoord werden. Eenigen hunner hebben reeds gesproken, en zijn door den Sollициteur-Generaal in het breede wederlegd geworden, zonder dat deze zijne rede eergisteren had kunnen eindigen, zoo dat zij gisteren moest worden voortgezet. Velen vermoeden dat de [illegible] hun doel bedoelen zullen, om de [illegible] op de lange baan te schuiven, dat [illegible] voor deze zitting bepaalden tijd niet beslist zal kunnen worden, hetwelk een nieuw uitstel van [illegible] drie weken ten gevolge hebben zou.

FRANKRIJK

De redevoering van den markies de Barthélemy in de zitting der Pairs-kamer van 29 April uitgesproken, was eene nieuwe en scherp doorwrochte kritiek van het beruchte ontwerp. De redenaar trad in een beredeneerd, duidelijk, grondig en geleerd onderzoek der universitaire wetgeving. Tot verbe-

ring der kamer en tot schrik der vertegenwoordigers van de Universiteit, ontsluierde hij de bijna ongeloofelijke zamenstelling van den universiteitsraad, het misbruik van dezelfs oordeelvellingen en dezelfs onbepaalde magt. Het tafreel dat hij van dit inkonstitutioneele ligchaam ophing, was zoo donker, dat de kamer volkomen met hem instemde, toen hij uitriep, «dat zulk een geregtshof en zulk eene » geregtigheid met de grondwet onbestaanbaar » waren.»

De woorden des redenaars werden door den baron de Seguier bevestigd, die in korte, doch scherpe trekken, de ongrondwettige werking van dien geheimen areopagus schetste.

De heeren Cousin en Villemain hebben te vergeefs getracht, de bevoegdheid van den raad om in zaken van onderwijs oordeel te vellen, te verdedigen; hunne argumenten vonden geen weerklank, en de aanhangers der Universiteit hebben met bedrukte gezigten het veld moeten ruimen. Of de voorstanders der vrijheid in de aanhangige gewigtige kwestie zullen zegevieren, dit betwijfelen wij; doch wij zijn meer dan ooit verzekerd, dat zij de eer van den strijd zullen erlangen, en dat zij daags zelfs na hunne nederlaag, in staat zullen zijn, om den strijd met vrucht te vernieuwen.

(l'Univers.)

— De kamer der Pairs heeft het amendement van den heer Turgot verworpen. Door den heer de Segur Lamoignon werd onmiddelijk een ander voorgesteld, ten doel hebbende: «dat het onder» wijs der wijsbegeerte op de kollegien zich zal » bepalen, tot de studie der redeneerkunde, der » zedeleer, en van de eerste beginselen der natuur» kunde.»

Zonder op de onvolledigheid van dit amendement te willen wijzen, zegt *l'Univers*, moeten wij bekennen, dat de heer de Segur Lamoignon hetzelve met wezenlijke welsprekendheid en op grond van onwederlegbare argumenten verdedigd heeft. Dewijl de heer Cousin thans de hoogepriester der universitaire wijsbegeerte is, was het hoofdzakelijk tegen hem dat de aanvallen van den heer de Ségur Lamoignon gerigt waren. Door de aanhaling van eenige zinsneden uit de werken van den heer Cousin, heeft de redenaar bewezen, dat het in de kollegien heerschende onderwijs, van dien aard is, dat het, dit zijn zijne eigene woorden, *de bekommering der christenen huisvaders volkomen doet beseffen.* De heer Cousin, viel den spreker in de rede, roepende: maar gij kent mij niet! doch kreeg het energieke antwoord: «Ja wel, mijnheer, wij kennen u, wij kennen u te goed, wij kennen al het onheil dat gij gesticht hebt!»

De heer Cousin heeft zijn best gedaan om zich van de tegen hem gerigte beschuldigingen te regtvaardigen: in andere woorden, hij heeft zijne vroegere woorden herroepen, en zich voor een regt Katholijk uitgegeven; hij heeft zelfs durven zeggen, dat hij en in zijne boeken en in zijne lessen groote diensten aan de godsdienst had bewezen. De heer Villemain, die zoo als men weet, een bevoegd regter in die zaken is, heeft zich gehaast zijn vriend Cousin ter hulp te komen, en hem een brevet van regtgeloovigheid te schenken. De heer Ségur Lamoignon heeft niettemin in een kort repliek, al zijne beschuldigingen staande gehouden.

Het vervolg der beraadslagingen wordt op Donderdag bepaald.

— Mgr. de Aartsbisschop van Parijs heeft bij de kamer der Pairs eene *Memorie over het Wijsgeerig Onderwijs* ingediend. Het is vooral de heer Cousin de voornaamste vertegenwoordiger der universitaire wijsbegeerte, die in dit stuk, door den kerkvoogd met kracht aangevallen, en in het naauw gebragt wordt. Sedert lang hebben zelfs de tegenstanders van Mgr. den Aartsbisschop, zijne standvastigheid, werkelijkheid en zijne waardigheid in het vooren van den pennestrijd geprezen: dit maal zullen zoo wel zijne tegen- als voorstanders moeten bekennen, dat zijne algemeen bekende gematigdheid met de onverzettelijkste energie gepaard is.

(l'Univers.)

— In de kamer der Pairs is de diskussie over het amendement van den heer Ségur Lamoignon nog niet geeindigd. De hertog d'Harcourt heeft het voorstel van den heer de Ségur met kracht ondersteund; daarentegen heeft de heer Cousin het in eene uitgebreide rede bestreden.

— Men verzekert ons dat het antwoord van den Koning, op de aanspraak van Mgr. den Aartsbisschop bij gelegenheid van Zr. Ms. naamdag niet de bij dergelijke gelegenheden gebruikelijke welwillendheid ademde. Het schijnt dat het woord *vrijheid* in de rede des Aartsbisschops voorkwam, en men denkt dat dit woord Z. M. zal mishaagd hebben.

(l'Univers.)

— De *Moniteur* deelt de redevoeringen mede bij gelegenheid van den naamdag des konings uitgesproken. Die van Mgr. den Aartsbisschop van Parijs onderscheidt zich door de edele en waardige uitdrukkingen met welke de prelaat over de vrijheid der kerk heeft gesproken. De Koning scheen over dezelve niet zeer te vreden, want in zijn antwoord merkte hij aan *dat hij vermeende genoeg waarborgen gegeven te hebben, van zijnen wil om de vrijheid van de godsdienst te handhaven, zoodat hij het onnoodig oordeelde, daaraan nogmaals herinnerd te worden.*

(Journ. de Brux.)

— In het laatste nommer van het *Journal de Rouen* wordt een verschrikkelijk geval vermeld. Een hoog bejaard paar, *Pecot* geheeten, de man 81 en de vrouw 72 jaar oud, die te St. Marguerite digt bij een bosch herberg hielden, maar ook arme lieden zonder betaling opnamen, zijn in den nacht van 23 op 24 April door personen, welke zij in huis hadden, overvallen. De vrouw werd eerst aangetast, haar een strop om den hals geworpen, vervolgens de man, die haar te hulp kwam en moediglijk tegen de booswichten begon te worstelen, met hamerslagen op het hoofd neergeveld. Hierna dwongen zij de vrouw, die hun reeds eenig geld gegeven had, hun nog meer uit te leveren, hetwelk zij zeide buitenshuis te hebben. Alvorens echter staken zij het huis in brand en wierpen den weerloozen grijsaard, die nog leefde, in de vlammen, waar zijne vrouw hem zag spartelen. Deze werd vervolgens voortgesleept naar de plaats, waar zij zeide, gelijk ook werkelijk het geval was, geld verborgen te hebben; doch in plaats van de moordenaars naar het gebouw te brengen, waar het lag, bragt zij hen bij het huis van eenen bloedverwant, aan hetwelk zij met eene laatste inspanning om hulp riep. Oogenblikkelijk werd zij met den strop ter aarde gerukt en ontving eenen zwaren hamerslag op het hoofd. Toen er hulp kwam, vond men haar nog levend, maar zoodanig gewond, dat zij waarschijnlijk bezwijken zal. Van den ouden man is niets dan een half verkoolde romp gevonden. Woning en schuur met het vee en huisraad zijn afgebrand.

NEDERLAND.

'sBOSCH, 6 Mei. Gisteren had ter dezer stede eene godsdienstige plegtigheid in de kruiskerk plaats, waar, zoo als bekend is, het zoo heilzaam werkend broederschap van het allerheiligste en onbevlekte hart van Maria ter bekeering der zondaren is ingesteld. Ter gelegenheid dat het feest van de maand van Maria werd gevierd bij de kapel der heilige Maagd, welke daartoe sierlijk, smaakvol en rijk is ingerigt, viel tevens ook de feestdag der instelling van het broederschap in. De zeerEerwaarde heer G. P. Wilmer, secretaris in het vikariaat van 's Bosch, daarin geassisteerd wordende door de WelEerwaarde heeren pastoor en kapellanen, verrigtte 's morgens de plegtige hoofddienst, waaronder de keizerlijke misse van Haidn, met vol orkest, schoon werd uitgevoerd; des namiddags deed zijn ZeerEerwaarde de plegtige processie, en des avonds onder de dienst van 7 ure, beklom hij den predikstoel, om met zijne bekende welsprekendheid een woord van zaligheid, dat diep in de harten der geloovigen is ingegaan, aan de talrijke toehoorderen te rigten. De eenvoudig sierlijke en bevattelijke sprecktrant van den redenaar, welke hc zeldzaam talent heeft van tot het hart te spreken, maakte diepen indruk. De tranen der geloovigen bewezen het vervloedig. Wij vermeenen de geloovigen dezer stad eene dienst te bewijzen, indien wij hier openlijk den wensch uitdrukken, dat wij nog dikwijlder in de gelegenheid mogen worden gesteld, den godvruchtigen redenaar den lof van Maria tot ieder stichting en godvruchtige zalving en opwekking te hooren verkondigen.

TILBURG 5 Mei. Z. M. de Koning, welke alhier des vrijdags morgen en niet des avonds is aangekomen, zoo als wij abusievelijk vermeld hebben, is vergezeld door Zijner Majesteits Adjudanten, de Majoor der Genie Merkes en den baron Girard de Mietlet van Coehoorn, Luitenant Kolonel der artillerie. Z. M. is als altijd met buitengewoon veel geestdrift ontvangen. Talrijke vlaggen wapperen uit de huizen der verheugde inwoners, welke zich gelukkig achten den beminden Koning eenige dagen in hun midden te bezitten. Men hoopt dat Z. M. zijn verblijf alhier tot Dingsdag zal uitrekken.

BAARDWIJK 3 Mei. Er is heden nacht ten 1 ure alhier brand ontstaan, welke gelukkig ontdekt werd door eenen jongeling, die zich naar buiten begeven moest. Dezelve is ontstaan in eene varkenskooi, en sleepte in korte oogenblikken het huis en de meubelen van drie huisgezinnen mede. Door de pogingen van Baardwijks en Waalwijks brandspuiten is het belendend huis gered, ofschoon hetzelve merkelijk beschadigd is. Men heeft al het vee, een kalf uitgezonderd, kunnen redden.

BAARDWIJK 4 Mei. Nadat gister nacht anderhalf huis in asch waren gelegd, is er gister avond omstreeks acht ure andermaal brand ontstaan, ten gevolge van welke wederom drie huizen geheel zijn vernield met nog een vierde, dat in den brand van des morgens ruim half was behouden geworden. Ziedaar nu tweemaal brand op één dag, en vijf huizen door de vlammen verteerd. Men vermoedt, dat kwaadwilligheid een barbaarsch genoegen schept in den rampspoed der gemeente. De nasporingen der politie zullen niet nalaten op te helderen, of het waar is, dat zich hier eene misdaad vernieuwt, welke over eenige jaren in het naburige Sprang zooveel onrust gebaard heeft.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 25 April jl., No. 112, is,

1o. een eervol ontslag verleend aan H. van der Burg als 1sten luitenant, en aan J. C. Bosch en A. G. van Oorschot als 2de luitenants bij de dienstdoende schutterij te 's Hertogenbosch:

2o. benoemd, bij de dienstdoende schutterij te 's Hertogenbosch:

tot kapitein J. A. G. Mulders, thans 1ste luitenant;

tot 1sten luitenant J. G. Klaassen, thans 2de luitenant, met personelen rang van 1sten luitenant,

en tot 2de luitenants, mr. H. Sassen, F. H. A. Halewijn en jhr. F. J. J. Rijckevorsel, allen thans schutters;

— De Minister van Finantien maakt bekend, dat de inschrijvingen welke hebben plaats gehad ten kantore van den Agent van het Ministerie van Finantien te *Amsterdam*, op den 1sten en 2den dezer maand, in de Negotiatie van Obligatien, rentende *vier* ten honderd in het jaar, ten laste van 's Rijks Overzeesche bezittingen, krachtens het Berigt, vastgesteld bij koninklijk besluit van den 13den April laatstleden (*Staatsblad* no. 23) bedragen:

5,620 aandeelen in geld;

16,535 aandeelen in losrenten ten laste van 's Rijks Overzeesche bezittingen vier ten honderd;

zamen 22,155 aandeelen;

en dat mitsdien al de gedane inschrijvingen worden aangenomen.

— Wij hebben voor eenige maanden gemeld, dat er eene poging werd in het werk gesteld, om Protestantsche gasthuis-nonnen, onder de benaming van *pleegzusters*, bij een te roepen. Daaraan is gevolg gegeven. De *Amsterdamsche Kourant* geeft onder dagteekening van den 2 dezer het volgende te lezen:

» Wij gelooven aan allen, die belangstelling hebben getoond in de oprigting eener *Vereeniging voor Ziekenverpleging*, eene aangename dienst te bewijzen door de mededeeling, dat het gesticht, waarin de pleegzusteren zullen wonen (Binnen-Amsel, n°. 6), gisteren avond plegtiglijk is ingewijd. Zoowel de reeds aangestelde pleegzusteren als de leerlingen, werden aldaar door het bestuur der vereeniging, in tegenwoordigheid van eenige genoodigden, ontvangen en geluk gewenscht. Nadat de voorzitter van het bestuur, de heer H. G. Tilanus, de zusteren nog eenmaal op den aard en omvang harer taak gewezen had, toonde Zed. hoe zegenrijk hare betrekking voor kranken en lijdenden worden kon; hoe verheffend voor hart en geest de roeping was, waaraan zij haar leven hadden toegewijd; en hoe zij uit die overtuiging kracht en lust voor de toekomst konden putten. De hooggeleerde voorzitter betuigde verder den innigen dank van het bestuur aan allen, die zoo krachtiglijk de welgemeende poging hadden ondersteund en eindigde, in gemoedelijken ernst en vertrouwen, met de hoop, dat de poging ook verder niet zou beschaamd worden.

Nu trad de weleerwaarde heer Ds. van Gilse (insgelijks een der bestuurderen) op, en sprak weinige maar treffende woorden tot de verzamelden. De zusteren deed hij gevoelen, hoe alleen de christelijke zin en christelijke liefde haar werk vruchtbaar voor de lijdende menschheid, bevredigend voor haar eigen hart kon maken: niet de kracht die in menschen is (zoo eindigde de spreker) maar de kracht die uit God komt, de kracht des geloofs en der liefde, kan alleen den zoo zigtbaren zegen, die tot nog toe op ons streven rustte, duurzaam bestendigen.

Zoo mag dan deze hoogst belangrijke instelling thans geacht worden op vaste grondslagen gevestigd te zijn. Het veelvuldige nut, dat zij in haren voorloopigen toestand reeds gesticht heeft, doet ons voor de toekomst veel van haar verwachten. Moge het voorbeeld der hoofdstad overal verstandige en eendragtige navolging vinden; moge vooral ieder, die daartoe in staat is, de pogingen van het bestuur ondersteunen, en door milde bijdragen de uitbreiding en de stoffelijke kracht der vereeniging bevorderen."

's GRAVENHAGE, den 2den Mei. Gisteren heeft de geheimraad, envoyé van Nassau bij de duitsche bondsvergadering, de heer A. von Roentgen, de eer genoten, bij den koning te worden toegelaten, en Hoogstdenzelven zijne geloofsbrieven in handen gesteld, in hoedanigheid van Minister van Baden en Nassau, welke funktien genoemde heer heeft aanvaard.

— Naar men verneemt, heeft het Z. M. behaagd, den heer von Roentgen het grootkruis der orde van de Eikenkroon te schenken.

— Gisteren avond heeft het bal plaats gehad, hetwelk door Z. Exc. den baron de Boislecomte, fransch gezant, bij dit Hof, gegeven is bij gelegenheid van het naamfeest van Z. M. den koning der Franschen. Het bal was zeer luisterrijk, en werd vereerd met de tegenwoordigheid van HH. MM. den Koning en de Koningin en van de prinsen en prinsessen van het koninklijke geslacht.

— Uit den staat der hollandsche spoorwegmaatschappij, aanwijzende het aantal reizigers, benevens de opbrengsten, gedurende de maand April 1844, blijkt dat vertrokken zijn van Amsterdam 16,623, van Haarlem 11,510, van Leyden 8,619, van 's Gravenhage 11,537, van Halfweg 329, van Vogelenzang 489, van Hillegommerbeek 80, van Veenenburg 697, van Piet-Gijzenbrug 615, van Warmond 394, van Voorschoten 635 en van Nieuw Oost-Einde 170 reizigers, te zamen een getal van 51,698, bedragende, en dat de opbrengst geweest is van Amsterdam *f* 18,339,53½, van Haarlem *f* 7,241,06½, van Leyden *f* 5,980,47, van 's Gravenhage *f* 14,158,30½, van Halfweg *f* 103,45, van Vogelenzang *f* 177,95, van Hillegommerbeek *f* 39,05, van Veenenburg *f* 406,55, van Piet-Gijzenbrug *f* 389,00, van Warmond *f* 254,05, van Voorschoten *f* 283,10, en van Nieuw Oost-Einde *f* 159,30, te zamen *f* 47,651,92½ makende met het bedrag der vorige maanden 160,612 reizigers en de som van *f* 144,006,61½.

— Te Vlissingen heeft, in den nacht van zondag op maandag den 28 en 29 April ll., op straat, nabij *den Prinsentuin*, een moord plaats gehad op den persoon van van Gelder, matroos op Zr. Ms. transportschip DORDRECHT. Volgens algemeen gerucht, zou in dien avond een vijfentwintigtal matrozen in de herberg *den Bonten Os* twist hebben gekregen, welke zoo hoog is geloopen, dat twee hunner, gemelden van Gelder en Mulder, matroos op Zr. Ms fregat DE RIJN, elkander hebben uitgedaagd; naar men zegt heeft echter laatstgemelde den eersten onverhoeds ter neder gestoken. Het lijk is door de tegenwoordig zijnde matrozen naar het transportschip DORDRECHT gebragt. Mulder bevindt zich in hechtenis en heeft reeds een verhoor voor den krijgsraad ondergaan.

Z. Exc. de vice-admiraal E. Lukas, direkteur en kommandant der marine aldaar, heeft onmiddellijk order gegeven, dat geen matroos van de aldaar liggende oorlogschepen zich na des avonds ten 8 ure op straat mag bevinden, en welke order stiptelijk wordt gehandhaafd.

Mengelwerk.

RUSLAND IN 1839.

(*Vervolg en slot van No.* 54.)

De brief der prinses is op zijne bestemming gekomen, de keizer heeft hem gelezen; en het is om mij den inhoud van dien brief mede te deelen, dat men mij belet heeft te vertrekken; ik beklaag mij de vertraging niet: nooit heb ik iets eenvoudiger en treffender gelezen: daden zooals de haren, behoeven geen uitgebreid verhaal, zij maakt gebruik van haar voorregt van heldin, zij is lakonisch, zelfs terwijl zij om het leven harer kinderen smeekt.... In weinige regels legt zij zonder hoogdravendheid en zonder klagten, haren toestand bloot. Zij heeft zich boven alle welsprekendheid verheven: daadzaken alleen pleiten voor haar; zij eindigt als eenige gunst de toestemming afsmeekende, om in de nabijheid eener apotheek te mogen wonen, teneinde, zegt zij, mijnen zieken kinderen eenig geneesmiddel te kunnen geven.... De omstreken van Tobolsk, van Irkutsk of van Oremburg zouden haar een paradijs schijnen.

Aan het slot van haren brief wendt zij zich niet meer tot den keizer, zij vergeet alles, uitgenomen haren echtgenoot, en zij drukt de taal van haar hart uit, met eene kieschheid en eene waardigheid, welke voor de verloochening van de vergeving zoude ... [illegible] ... waardig! ... en de gebieder tot wien zij zich wendt is almagtig, en hij heeft God alleen tot regter zijner daden!....

« Ik ben zeer ongelukkig, aldus eindigt zij, indien het echter te herdoen ware, ik zou niet anders handelen, dan ik gehandeld heb. »

Een bloedverwant der prinses heeft moed genoeg gehad, om dien brief aan den keizer te overhandigen, en zelfs het smeekschrift zijner in ongenade gevallene bloedverwante door eene nederige bede te ondersteunen. Wie Rusland kent, moet die daad van moed huldigen. Men spreekt den Czar over de edele vrouw niet dan met vrees, en zoo als men over eene misdadige zou spreken; voor ieder ander man echter dan de keizer van Rusland zou men zich beroemen, met dit edele slagtoffer van den huwelijkspligt verwant te wezen. Wat zegt ik? Hare opoffering was meer dan de pligt eener vrouw het was de geestdrift eens engels. En niettemin moet men zoo veel heldenmoed voor niets rekenen! men moet bevend genade vragen voor eene deugd welke de deuren des hemels bestormt, terwijl alle echtgenooten, alle zonen, alle vrouwen, alle menschen een gedenkteeken ter eere van dat voorbeeld der echtgenooten, behoorden op te rigten, terwijl allen haar behoorden te voet te vallen, en haren lof uittebazuinen; men zou haar verheerlijken onder de heiligen; men durft haren naam niet noemen voor den keizer!... Waarom regeert men, als het niet is om iedereen, en vooral zulk eene schitterende deugd geregtigheid te doen wedervaren? Wat mij betreft, indien zij in de maatschappij terugkeerde, ik zou haar overal opwachten, en zoo ik haar niet kon naderen en spreken, zou ik mij vergenoegen met haar te beklagen, haar te benijden, en haar van verre te volgen, zoo als men eene heilige banier volgt.

Welnu, na eene veertien jarige onafgebrokene, maar nog niet verzadigde wraakoefening...... laat mijne verontwaardiging vrijen loop: uitdrukkingen sparen bij het verhalen van dergelijke daadzaken, zou zijn, een heilige zaak verraden! Dat de Russen zich daartegen verheffen zoo zij durven: ik wil liever te kort doen aan den eerbied voor het despotismus, dan aan dien voor het ongeluk. Dat zij mij verpletteren zoo zij kunnen, maar Europa zal ten minste weten dat een man aan wien zestig millioen menschen onophoudelijk toeroepen dat hij almagtig is, dat die man zich wreekt!... Ja, eene dergelijke geregtigheid brandmerk ik met den naam van wraak! Welnu, die vrouw welke gedurende veertien jaren met voorbeeldeloozen moed en gelatenheid, een schier ondragelijk pak van ellende onschuldig heeft getorscht, krijgt van Keizer Nikolaas geen ander antwoord, dan de volgende woorden, welke ik uit den mond zelve heb van iemand, aan wien de moedige bloedverwant der prinses ze verhaald heeft: « Het verwondert mij dat men mij nog durft spreken over eene familie, wier hoofd tegen mij heeft zaamgezworen." Betwijfel dit antwoord, ik zelf wenschte het te kunnen betwijfelen, maar ik heb het bewijs van deszelfs echtheid. De persoon die het mij overgebragt heeft, verdient alle vertrouwen, overigens de daadzaken spreken: de brief der prinses heeft niets in het lot der ballingen veranderd.

En Rusland beroemt zich op de afschaffing der doodstraf! Matigt uwen ijver, schaft slechts den leugen af die alles beheerscht, die alles misvormt, die alles bij U vergiftigt, en gij zult genoeg hebben gedaan voor het heil der menschheid.

De bloedverwanten der ballingen, de Troubetzkoïs eene magtige familie, wonen te Petersburg, zij verkeeren aan het hof!!!... Ziedaar, den geest, de waardigheid, de onafhankelijkheid van den Russischen adel. In dit rijk van het geweld, regtvaardigt de vrees alles!..... nog meer, zij is van eene belooning verzekerd. De vrees, betiteld met den naam van voorzigtigheid en van gematigdheid, is de eenige verdienste die nooit onbeloond blijft.

Er zijn hier lieden die de prinses Troubetzkoï van dwaasheid beschuldigen. « Kan zij niet alleen naar Petersburg terugkomen?» zegt men. De bespotting der laaghartigen is de schop van den ezel. Vlugt een land waar men, wel is waar, niet volgens de wet doodt, maar waar men in naam eener staatkundige dweeperij welke alles verschoont, het onschuldige wicht voor den misslag des vaders doet boeten.

Wat behoef ik langer te twijfelen, te aarzelen; mijn oordeel over keizer Nicolaas is geveld!... Het is een man van karakter en vasten wil, dit zijn vereischten om de opper van een derde gedeelte des aardbols te wezen; maar hij mist grootmoedigheid; het gebruik dat hij van zijne magt maakt, bewijst het mij meer dan genoeg. God moge

hem vergeven, en ik hem niet meer ontmoeten dit wensch ik. Ik zou hem rondborstig mijne gedachten over die gebeurtenis zeggen, en dit zou de hoogste graad van onbeschaamdheid zijn. Overigens zou ik door die ongevergde stoutheid, den ongelukkigen, wier verdediging ik zonder roeping op mij heb genomen, den genadeslag toebrengen en ik zou mij zelve daarenboven ongelukkig maken.

Welk hart bloedt niet bij de gedachte aan de vrijwillige folteringen dier ongelukkige moeder! Mijn God! indien gij al dat lijden op aarde voor de verhevenste deugd bestemt, toon haar dan Uwen hemel, open hem voor haar, vóór het uur van haren dood!... Stel u eens voor, wat die vrouw moet gevoelen, als zij de oogen slaat op hare kinderen en dat zij, met behulp van haren man de opvoeding die hun ontbreekt tracht aan te vullen! de opvoeding!.... maar, dat is vergif voor die rampzalige schepsels! en echter lieden van afkomst, van karakter, kunnen zich immers niet vergenoegen, met hunnen kinderen datgene te leeren, wat voor hun *geluk* in eene Siberische kolonie noodzakelijk is? Kunnen zij al hunne herinneringen al hunne gewoonten verloochenen, om het rampzalige van hunnen toestand voor de onschuldige slagtoffers hunner liefde te bewimpelen? Moet de aangeborene beschaafdheid der ouders, bij die jonge wilden geene begeerten opwekken, die zij nimmer zullen kunnen verwezenlijken? welk gevaar, welke kwelling van ieder oogenblik voor hen, en welken doodelijken dwang voor hunne moeder? Deze zedelijke marteling gevoegd bij zoo veel ligchamelijk lijden, is voor mij een vreesselijke droom, waaruit ik niet kan ontwaken: sedert gisteren ochtend vervolgt dat schrikbeeld mij onophoudelijk; onwillekeurig vraag ik mij telkens af: Wat doet de prinses Troubetzkoï op dit oogenblik? Wat zegt zij aan hare kinderen? Welk gebed stiert zij tot God, voor deze schepselen, reeds vóór hunne geboorte door de voorzienigheid der Russen veroordeeld? O! die straf welke een onschuldig geslacht treft, onteert een gansch volk!..,

Ik ga mijne reis voortzetten, maar zonder naar Borodino te gaan, zonder de intrede van het hof op het Kremlin bij te wonen, zonder u verder van den Keizer te spreken: wat zou ik U ook van dien vorst te zeggen hebben, dat gij thans niet even zoo goed weet dan ik? Bedenk, om U een denkbeeld van de personen en zaken in dit land te vormen, dat gebeurtenissen als die welke ik U heb beschreven, hier alles behalve zeldzaam zijn: maar zij zijn onbekend en zullen het blijven: een wonderlijke zamenloop van omstandigheden is er noodig geweest, om mij de daadzaken en bijzonderheden te openbaren, welke mijn geweten mij noodzaakt, wereldkundig te maken.

Ik ga al de brieven die ik voor u sedert mijne aankomst in Rusland geschreven, en zonder ze u af te zenden, voorzigtigheidshalve bewaard heb, verzamelen; ik zal er dezen bijvoegen, en van een en ander een goed verzegeld pakket maken, hetwelk ik in vertrouwde handen zal stellen, met last het u bij de eerste geschikte gelegenheid te doen toe komen. Vervolgens zal ik mijnen dag besluiten met u eenen officieelen brief te schrijven, die morgen met de post zal vertrekken, en waarin alles wat in Rusland bestaat, zoowel personen als zaken, onvoorwaardelijk zal geprezen worden..... Het koddigste daarvan is, dat ik verzekerd ben, dat gij zoowel als de russische politie misleid zult worden, door mijne geveinsde geestdrift en door de loftuigingen, welke ik zonder voorbehoud en zonder onderscheid aan al wat Russisch is, zal toezwaaijen.

Indien gij niet meer van mij hoort spreken, denk dan maar dat men mij naar Siberie opgeligt heeft; doch in de hoop dat men mij van dit *plaisiertogtje* zal verschoonen, heb ik de postpaarden besteld, om mij morgen zonder verder verwijl, naar Moscou op weg te begeven.

Advertentien.

*** Getrouwd

JACOB NICOLAS GEORGE DE HAAN

en

ELISABETH CAROLINA BOHLMAN.

Amsterdam

2 Mei 1844.

*** M. SCHRÖDER geb. BODENSTAFF te *'s Bosch*, berigt, dat zij ontvangen heeft de Nieuwe Modellen der

HOEDEN en MUTSEN,

en andere Nieuwigheden; en dat haar Magazijn ruim voorzien is van ZIJDE en andere Stoffen voor JAPONS en HOEDEN, FRANSCHE KATOENEN, CHWALS en ECHARPES, GEBORDUURDE GOEDEREN, STROOHOEDEN, LINTEN, enz. enz.

Adres, *Vughterstraat*, Lt. H. No. 359.

De Notaris *JOH. DE BERGH*, te *'s Hertogenbosch*, zal, aldaar op de Paradeplaats bij de Stallen, op Zaturdag den 18 Mei 1844, des middags ten 12 ure precies, tegen CONTANTE BETALING Verkoopen:

Zes stuks Reforme-Paarden,

van het 1e. Regiment Lanciers; een uur voor de Verkooping te zien.

De Notaris *JOH. DE BERGH*, te *'s Hertogenbosch*, zal aldaar, in het Koffijhuis de Plaats Royaal, op Woensdag den 15 Mei 1844 *provisioneel* en op den 29 derzelfde Maand, *finaal*, telken dage des namiddags ten 6 ure, Verkoopen:

ONDER *ST. MICHIELS-GESTEL.*

1e. *Koop.* Eene BOUWHOEVE, met de daarbij behoorende en aangelegen, HOF-, BOUW- en WEILANDEN, aan de Venkantsche Straat in het Moerschot, groot 3 B. 59 R. 98 E.

2e. *Koop.* Een Perceel BOUWLAND op de Hoogstraatsche Akkers, groot 37 R. 90 E.

3e. *Koop.* Een Perceel DITO aldaar, groot 20 R. 20 E.

4e. *Koop.* Een Perceel DITO op Krakenstein, groot 39 R. 20 E.

De voors. Koopen worden ook in Massa geveild.

ONDER *DUNGEN.*

5e. *Koop.* Een Perceel HOOILAND in het Bosscheveld ter plaatse gen. het Meer, groot 83 R: 20 E:

6e. *Koop.* De helft in een Perceel DITO aldaar, groot 1 B. 8 R. 90 E.

Alles breeder bij gedrukte Billetten omschreven.

VERKOOPING VAN PAARDEN te Tilburg.

Op Vrijdag den 10 Mei 1844 van drie op REFORM GESTELDE **PAARDEN** van het 1e Regement Lanciers, om kontant geld op den Heuvel, Smorgens om 11 uren, alwaar dezelve een uur voor de Verkooping zullen te zien zijn.

*** En vente chez *MULLER*, frères, Libraires à *Boisleduc*:

I. **Le grand Catéchisme de Malines,** illustré par Wappers, de Keyzer, Lauters, Hart, Brown, etc.

Cent Cinquante gravures,

Vignettes et Culs de Lampe, planches coloriées, imprimées en or et couleurs à la manière des anciens, et 40 ou 50 planches tirées à part.

L'ouvrage formera 80 livraisons, au prix de 25 Cents. Une livraison par semaine.

II. **L'Illustration, Journal Universel,** Orné de Gravures sur tous les sujets actuels, paraissant tous les Samedis et contenant 16 pages in folio.

Prix par an ƒ 20,-- et ƒ 5,-- par trimestre.

III. **Geschiedenis van België,** door Hendrik Conscience. PRACHTUITGAVE versierd met ongeveer 200 Houtsneden, groote Platen, Beeldletters; Loofkransen, enz. geteekend door Wappers, Madou, enz. en in Hout gesneden door H. en W. Brown.

Het geheele Werk zal in 50 afleveringen worden uitgegeven, tegen den prijs van 20 Cents. Iedere week ziet er een het licht.

*** Op Woensdag den 8 Mei 1844 des namiddags ten twee ure, en volgende dagen, zal er aan het Venduhuis van de Wed. *J. H. OFFERS*, in de Hinthamerstraat, publiek worden verkocht:

Differente soorten van solide meubilaire GOEDEREN, LAKENS, MANUFACTUREN, MANTEL- en fraaije OMSLAGDOEKEN en BROEKENSTOFFEN extra zindelijke MANSKLEEDEREN, JUWEELEN, GOUD- en ZILVER-WERK, alsmede de nog voorhanden zijnde Kistjes SIGAREN, welke **à tout prix** zullen worden verkocht; circa 100 HANGMATTEN, en hetgeen verder zal worden geveild.

Tenzelfde dagen, des voormiddags van 9 tot 12 ure, voor een ieder te zien.

ZEGT HET VOORT.

Door sterfgeval wordt TER KOOP aangeboden,

EEN HEERENHUIS,

met PAARDENSTALLING, REMISE, WASCHHUIS en OPENPLAATS, benevens daaraan belend groote TUIN beplant met fijne vruchtdragende BOOMEN; een VISCHVIJVER; eene LAAN en BOSCH met

250 stuks zware EIKEN EN BEUKEBOOMEN;

3 WEIDEN; idem VIER ARBEIDERS WONINGEN alles omgeven door de Rivier de Dommel gezamentlijk kadastraal groot 3 Bund. 72 Roed. 85 Ell. gelegen in het aangename dorp *Boxtel*, Provincie *Noord-Braband*, aan den Steenweg tusschen *'s Bosch* en *Eindhoven*, ter plaatse genaamd Duin en Dal, zeer geschikt voor Zomer en Winterverblijf.

Ook aldaar TER KOOP voorhanden 20 stuks extra lange BERG-ROEIJEN.

Hanover of Zinkensnuif

van de Erven ls. LEON, te 's Hage.

Deze zoo zeer alom gezocht wordende SNUIF van eene aangename geur, waarvan de bestanddeelen, zoo bij het Ministerie van Binnenlandsche zaken, als bij de Provinciale Geneeskundige Commissie te 's Hage, bekend zijn en welke Snuif daarenboven door de bevoegde Autoriteit te Kleef is onderzocht en goedgekeurd, overtreft zoo verre het doel van alle andere Snuiven, namelijk DE OPLOSSING VAN VERSTOPPING IN HET HOOFD, dat dezelve niet regt tot dagelijksch en algemeen gebruik, kan worden aanbevolen.

Gemelde SNUIF is thans, behalve bij de Vervaardigers te 's Hage, bij hunne Correspondenten in de voornaamste steden van ons Land, à 40 cents in een pakje van 1 Ned. Ons, à 20 cents in een pakje van een half Ned. Ons, en in vele Winkels ook bij het Lood, verkrijgbaar gesteld, als: mijnde

Voor NOORD-BRABAND: 's Bosch, de Heeren *E. Lion en Zonen*, boekhandelaars; te Bergenopzoom *J. C. Verkouteren*, boekhandelaar; Breda, de Wed. *H. van Boorn*; Geertruidenberg, *G. C. Hooft*; Gemert, *J. Haest*; Heusden, *L. Veerman*; Liempde, *E. van de Sande*; Oss, *J. J. de Louw*; Tilburg, *A. van der Voort*; Waalwijk *J. van der Lee*; en Zevenbergen, *J. van Steen*.

Voor GELDERLAND: Arnhem, *A. G. Klaasen*; Bommel, *J. H. Myberg*; Doesburg, *D. en H. Wijmerink*; Harderwijk *Uitenhage*; Kuilenburg; *W. Hudius*; Nijmegen, de Wed *Herwyer*; Nijkerk, *A. van der Flier Adr*; Rheenen, *van Ingen*; Wageningen, *H. Meyer*; alle handelaren in Tabak en Snuif; Thiel, *G. Campagne*; en Zutphen *J. C. Oeffeman*, boekhandelaar.

Ter voorkoming van alle misleiding, worden de gebruikers dezer SNUIF verzocht, naar het adres van de Vervaardigers op ieder pakje te lezen, als op dat der Correspondenten te letten, daar gemelde Snuif wordt nagemaakt in pakjes van genoegzaam dezelfden vorm geslagen en met dezelfde kleur van papier omplakt.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Zaturdag 4 Mei 4½ ure.

W. S. 2½ pCt. 61, 60⅞, 61. Nieuwe 5 pCt. 75⅞. Dito pCt. 100⅞. Synd. 4½ pCt. 90. Dito 3½ pCt. 87. Handelm. 145⅛. O. L. 5 pCt 100⅞. Ard. 83 pCt. st. 22½. 1, 1. Coupon 29½. Dito 3 pCt. 58. Port te L. 2½ pCt. 45⅞. Russen 106⅞.

Gedrukt bij D. A. de Rooij.